

Luonnos tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteista

Lausuntopyynnön diaarinumero: OPH-207-2021

Kommentit luvusta 1: Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Uudistuksen lähtökohta on hyvä ja kannatettava. Yksilöllisiä tarpeita on helpompi toteuttaa, kun valinnaisia opintoja on paljon ja niistä voi rakentaa itselleen sopivan kokonaisuuden.

Opintoihin kiinnittyminen heti alkuvaiheessa on tärkeää. Yksilöllisen opintopolun aikana yhteisöllisyys voi kärsiä eivätkä nämä saisi olla toisiaan pois sulkevia. Opintojen alun vahvalla kiinnittymisellä yhteisöön voidaan myös ehkäistä keskeyttämisä.

Pienillä oppilaitoksilla ei välttämättä ole resursseja järjestää kaikkia mahdollisia valinnaisia opintoja esimerkiksi vammaisille opiskelijoille. Jotta alueellinen yhdenvertaisuus toteutuisi, olisi hyvä, että oppilaitosten yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa mahdollistetaan ja kannustetaan laajasti.

Valmentavassa koulutuksessa kulloinkin olevat ryhmät voivat olla erittäin heterogeenisiä ja mahdolliset tuen tarpeet toisistaan hyvin poikkeavat. Tässä kokonaisuudessa on monta selkeää riskiä, missä itseohjautuvuuden vaatimusten kasvaessa tukea tarvitseville opiskelijoille ei löydy tarpeen mukaista ohjausta, valmennusta tai tukea hyvistä puitteista huolimatta. Uudistus haastaa oppilaitokset miettimään opetuksen ja ohjauksen keskinäistä suhdetta sekä yhteistyörakenteita.

Kommentit luvusta 2 Laaja-alainen osaaminen tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa

On hienoa, että sekä valinnaisissa opinnoissa että osana sisältöjä laaja-alainen osaaminen on mietitty myös tulevien taitojen osalta hyvin monipuolisesti. Hyvin toteutuessaan opiskelijat voivat saada jo melko varhaisessa vaiheessa hyvää harjaannusta niihin taitoihin, mitä tullessaan tarvitsemaan siirryttäessä opinnoista töihin. Yksilöllisten tarpeiden huomioiminen työelämään siirtymisessä vahvistaa myös perusoikeusnäkökulman toteutumista.

Kommentit luvusta 3 Koulutuksen järjestäminen

Jo ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä käytiin keskustelua siitä, millaiseksi ammattioppilaitosten ja erityisammattioppilaitosten välinen suhde muokkaantuu. Kaikki halukkaat eivät ammatillisiin erityisoppilaitoksiin pääse tälläkään hetkellä. Yleisissä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista n. 25 % on opiskelijoita, jotka tarvitsevat jonkinlaista erityistä tukea. Olisi pohdittava, asettaako tämä uudistus jotain muutospaineita kolmiportaiseen tukeen ja miten siirtymät sujuvat.

Koulutuksen järjestämisen kohdalla tärkeää on ohjauksen rooli siirryttäessä perusopetuksesta valmentavaan koulutukseen, valmentavan koulutuksen aikana ja edelleen kohti opinnoista töihin siirtymistä. Myös opetuksen ja ohjauksen tulisi olla toisiaan täydentäviä.

Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä on kannettu huolta, miten yhteistyö ja tiedon kulku sujuu koulutuksen järjestäjien ja opiskelijoiden kotikuntien kesken. Koska opiskelijat saattavat tulla valmentavaan koulutukseen laajalta maantieteelliseltä alueelta, on sama huoli aiheellinen edelleen.

On hyvä, että koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus varmistaa, että oppivelvollisuuden suorittaminen jatkuu keskeytyksettä valmentavan koulutuksen jälkeen. Työelämäyhteistyö on otettava kiinteäksi osaksi koulutuksen järjestämistä. Vain tällä tavalla opiskelijoilla on ai-dot mahdollisuudet oppia vaadittavia työelämätaitoja ja myös todelliset mahdollisuudet siirtä työhönsä.

Kommentit luvusta 4 Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi

Monipuoliset arviointitavat ovat kannatettava lähestymistapa. Ne jatkavat uudistuksen hengen mukaisesti yksilöllisyyden huomioimista.

Kommentit luvusta 6 Koulutuksen osat

Eryteisesti kohta 6.5 Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen on merkityksellinen erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kohdalla. Vain kiinteä yhteys työelämään ja aitoon työyhteisöön antavat opiskelijalle riittävän kuvan työssä vaadittavista valmiuksista. Myös koulutuksen järjestäjän yhteydet työelämän tarpeisiin tulee päivittää ajan tasalle riittävästi usein.

Yleisiä kommentteja ja huomioita tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) perusteluonnoksesta

Kun LUVA aukeaa uudistuksen myötä kaikille halukkaille aiemman rajatun kohderyhmän sijaan, voi se avata esim. vammaisille nuorille uusia väyliä kohti korkeakoulutusta. Samaan aikaan on tekeillä korkeakoulujen saavutettavuussuunnitelma ja nämä yhdessä voivat auttaa vammaisten henkilöiden kohdalla helpotusta opintojen jatkamiseen ja sitä kautta työllisyysasteen nousuun.

Uudistuksen edetessä on tarkasteltava koulutuksen rakennetta ja kehitettävä ratkaisuja niin, että kolmen erillisen koulutuksen yhteenkokoaminen tuottaa sellaista lisäarvoa, jota uudistuksessa on toivottu. Esille nousevat muutostarpeet tulee ottaa vakavasti ja tehdä mahdolliseksi niihin puuttuminen ja asioiden muuttaminen.

Vates-säätö sr

Jaana Pakarinen
toimitusjohtaja